

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 1 Introductio ad Canticum Zachariæ, Benedictus Dominus Deus
Israel. Luc. 1. De Excellentia hujusce Cantici, & de Auctore ejus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

igitur lumen cohera ignorantia, ut viam veram agnoscamus, da auxilium & manum contra infirmitatem, ut a te deducamur, dirigamur, fortifice-

mur, & per semitas penitentiae rectas peringamus ad Regionem aeternae felicitatis de Regione umbrae mortis.

TRACTATUS III. CANTICVM ZACHARIAE SACERDOTIS.

LECTIO I.

Thema. *Benedictus Dominus Deus Israel.* Luc. 1.

Introductio ad Canticum Zachariae De Excellentia huiusmodi Cantici, & de Auditione eius.

Ro introductione, ad pleniorē explicationem Cantici Zachariae Sacerdotis & Prophetae, nonnulla hic sunt notata digna.

Primo quidem, & observandum hoc Canticum tanto in honore haberi ab Ecclesia Sancta Dei (quae per Spiritum sanctum in omnibus dirigitur) ut quotidie ab illa repetatur cum solennitate, & cum speciali reverentia ac attentione. Canitur enim celebriter à Choro assurgente, fidelibus etiam ad eius auditum mox in pedes stantibus ac erectis, ut significant se ad illud & aures & animum erigere. Cur autem quotidie repetatur, ratio est: quia renovat memoriam Incarnationis Filii Dei; quae est radix & fundamentum salutis nostrae, ac Mysteriorum omnium Mysterium. Hoc certe Mysterium quotidie speciali veneratione dignum est. Et cum Canticum istud ex Evangelio sit de promptum, Evangelicæ pars sit, merito ad illud promendum Sacerdotes, ad illud audiendum Christi fideles assurgunt, & sese erigunt. Et quidem matutino tempore recitatur, vel decantatur; quia in Aurora diei adventantis, sive in fine noctis veteris testamenti, à Zacharia pronuntiatus est, dum novellus Iosephus Joannes, Lucis novae praenunciatus, Orbi exoriretur, auroram vehens, sive auroram horam Divini Solis, tantopere desideratam ab his quin caliginosa nocte iacebant.

Cur in fine laudis repetatur.

Adde, quod in fine Laudum decantetur, postquam sollicit Ecclesia ad Divinas laudes advocavit Caelum & Elementa, Angelos & Homines, Principes & Plebejos. Sacerdotes & Laicos, omnesque creaturas. Hoc igitur Cantico omnia alia Cantica concludantur: quia omnia antiquitus edita Cantica Mysterium Incarnationis Domini & Redemptionis nostrae concludit, tamquam finis & scopus illorum. Hinc si consideres Ordinem quo Ecclesia Laudes matutinas disposuit, reperies semper aliquod in illis Canticum antiquum quod praecedat hoc novum. nam istud concludit omnia, sive diebus festis, sive feriis. In diebus festis in Laudibus semper canitur Canticum trium puerorum, *Benedicite omnia opera Domini Domino.* In

Duo. 2.

ferialibus autem, loco illius, feria secunda est Canticum Isaiae, *Confitebor tibi Domine quoniam iratus es mihi, & convulsus consolatus es me.* Feria tertia, Canticum Ezechiae: *Ego dixi in dimidio die, rum moruum, vadam ad portus inferi.* Feria quarta, Canticum Annae Matris Samuelis: *Exultavi cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo salutari meo.* Feria quinta, Canticum Moysis: *Cantemus Domino gloriosi enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare.* Feria sexta, Canticum Abacuc Prophetae: *Domine audivi auditionem tuam & timui.* Sabbatho Canticum postremum Moysis: *Audite cali qua loquer, audite terra verba oris mei.* Haec interim omnia Cantica concluduntur per illud: *Benedictus Dominus Deus Israel.* Quod quidem Canticum velut Clavula est & Fibula utrumque iungens testamentum, prophetante Zacharia Sacerdote de Christo, ac de Joanne, qui partim ad veteris, partim ad novum testamentum pertinebat, propter Christum quem praenunciabat, & digito demonstraturus erat. Omnia illa Priscorum Cantica tenebant & respiciebant ad incarnationis hinc rememorate Mysterium; idcirco hoc Cantico concludi dicuntur.

Cum autem tempus sacrum Adventus quatuor aut circiter hebdomadas pie instituerit Ecclesia, ad recolendum gratà mente dictum Mysterium Incarnati Verbi, oportunt hoc Canticum, piis Auditoribus tunc explicandum est ab his qui Cathedras concendant, sicut & à Christianis mentibus tunc venit ruminandum: *Non satiabar illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinem consilii tui super salutem generis humani. Quamvis steteris in Hymnis & Canticis tuis, suscitavit Ecclesia tua veribus commotus acriter, Voces illa infusebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, & ex ea astuabat affectus pietatis, & currebant lacrymae, & benedixit tibi cum eis.* Hoc etiam tempore cum S. Bernardo merito confundi deberemus in tanti Mysterii consideratione, cui tantam ingratitude & oblivione rependimus. *Ardores desiderij, Patrum suspirantium in carne Domini praesentiam frequenter cogitans, confundor & compungor in memipso; & nunc vix contineo lacrymas, ita me patet seporis & torporis miserabilem temporum horum. Cui namque nostrum tantum ingerit gaudium gratia huius exhibitio, quantum accendat*

Aug. 1. 9. Confess.

Bern. form. 1.

Arat desiderium vesteribus sola promissio: Hæc S. Bernardus.

Nota 2. Secundo observandum, quod huius Cantici auctor sit Spiritus S. sed per os Zacharie. Zacharia autem idem est quod Memoriale Domini. Nempè Canticum istud, Zacharie Canticum merito ex nominis ipsius interpretatione vocamus, quia Memoriale Domini continet. Quodnā enim compendioso complectitur memoriam desideriorum & votorum quibus ardebant SS. Patres & iusti antiqui, aspirantes ad Christi adventum. Memoriam quoque renovat promissionis, ac testamenti cū Patribus pacti de eius adventu, Deo iurandum hac de re interponente in gratiam Abraham & Filiorum eius, qui sumus nos. Denique memoriam refricat potentia, misericordie, sapientia & bonitatis divinæ, quæ mirè effluerunt dum hanc suam de Christo Deus adimplevit promissionem.

Hoc porro Canticum editum fuit in domo Vocis, hoc est in domo Joannis, qui ex Domini erat cellarius designatus. In qua eadem domo editum est Canticum Mariae magnificentis Dominum, & exultantis in Deo salutaris suo. Utrumque ideo Vocalissimum est & resonantissimum. Utrumque à Dei benedictione & Magnalium eius prædicatione inchoatur. Utrumque quotidie ab Ecclesia & Ecclesia Filiis repetitur sonore. Utrumque sibi vocibus quibusdam & sententiis correspondet. Utrumque Spiritu Sancto impellente pronunciat. Utrumque in finem usque sæculi decantabitur. Utrumque Memoriale est Domini, sive Incarnationis eius, & redemptionis nostræ. Utrumque depromit Magnam pietatis Sacramentum, quod manifestatum est in carne, in Iesu Christo in spiritu. Utrumque mirè exhilarat, pietatissimum Filios Dei. Utrumque cordis fenestras claudit tenebris, aperit luci.

Nota 3. Tertiò observandum, Zachariæ linguam prius fuisse vincitam & impeditam ob quamdam incredulitatem, quia verbis Angeli Filium promittentis non tam citò, nec tam firmiter quam debebat, crediderat. Duravitque hoc impedimentum per novem menses, donec Filius recens natus Patris linguam dissolvit, & vultu per os eius hoc Canticum pronunciat, sicut Christus infans per os Mariæ in eadem domo divinum alterum Canticum pronunciat. De hac incredulitate aut imperfèta fide Zachariæ fit mentio. Et dicit Zachariæ ad Angelum: Unde hoc sciam, ego enim sū senex, & uxor mea processit in diebus suis? Quasi diceret: Ede aliquod signum vel miraculum, quo tantam promissionem confirmes de prole, & quidē prole adeo perfectā, adeo sublimibus caeli donis adornandā. Tanta enim est promissio, ut nudis verbis non facile credere queam. Hæsitat ergo & diffidit Zachariæ, petit que signum, rem humano spiritu metiens, naturæ vires omnino superantem. Imitari autem debebat Abraham, qui Angelo promittenti sibi ex Sara sterili Filium Isaac, illico credidit, & ut dicit Apostolus: Confortatus est fide; datus gloriam Deo plenissimè.

Nota 4. Audiat exemplum quod habemus apud Sophronium

sciens quia quæcumque promissit, potens est facere. Hanc tamen diffidentiam vel hæsitationem, multi putant Interpretes solum fuisse venialem. Tum quia signum petere in rebus arduis etiam solum fuit antiquitus. Nam & Gedeon ab Angelo petit signū liberationis populi, quam promittebat Angelus; Velleris in arca sicca madidi. Ezechias, quoque petit signum ab Isaia, sibi sanitatem ex parte Dei promittente. Tum quia fortè Zachariæ hæsit, eò quod non omnino certò credebat esse Angelum bonum qui sibi hæc promittebat. Tum denique quia ex animi quadam inconsideratione subita hæc processit dubitatio & diffidentia. Quicquid sit, & qualis culpa hic fuerit, propter eā punitus fuit, loquendi facultate sibi erepta, imò & audiendi simul enim & mirum & surdum fuisse tradunt Sancti Patres, inter quos Ambrosius sic dicit: Incredulitas Zachariæ affatum eripuerat & auditum. Hinc & solis verbis eum eo loquentem cognati, Nam innuebant quem vellet vocari eum. Merito autem hæc duo passus est, quod non audiret, & non loqueretur inquit Theophilactus: Quia enim non obedierat, condemnatur ut sibi iudicet. Et quia Angelo coneraxerat, condemnatur ut silet. Et S. Augustinus de hac re sic loquitur hom. 44. inter 50. Zachariæ supplicium taciturnitatis merito infidelitatis accipit quia non credidit, tacuit, Si enim recte actū est. Cre. Ps. 119. dicit propter quod locutus sum, quia non credebam, merito non loquebatur. Hæc ergo sententia Angeli partim est in supplicium, partim in signum credens: Ecce erit ratio (Ambrosius, Theophilactus, Titus, legunt ecce eris tacitus) Et non poterit loqui usque in diem quo hæc fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. Quasi dicat: Quia vocem edidisti incredulam, voce tantisper orbaberis, donec te jam expleta tuam agnoscas taciditatem, & Dei rursus potentiam. Hoc ergo tibi sit in signum quod petisti, simulque in penam & supplicium incredulitatis quam exhibuisti.

Diffidentia Zachariæ quale peccatum Aud. 6.

4. R. g. 10

L. 16. 1.

Ps. 119.

Num. 20.

Ps. 98.

L. 16. 1.

Exemplum

Hum in Prato spiritali, cap. 1437. Quidam nomine David, in Thebade Princeps latronum, innumera perpetrarat homicidia. Sed exinde compunctus, venit ad Monasterium, urgens Abbatem ut recipiatur in numerum Monachorum. Abbas videns quia jam senex foret, dixit ei: Non potes hic manere, quia multos labores tolerans Fratres, multamque abstinentiam cui non es aptus, nec assuetus. Ille vero urgebat, & assererebat se paratum ad omnia. Abbas constantiter recusante, coactus est aperire quis esset, & dicit: *Setas me Davidem esse, famosum illum latronum Principem; & idcirco veni hic ut deseam peccata mea. Si autem me non suscipis, sub iuramento preestor, ad priorem statum redeo, & assumptis sociis omnes vos interficiam, ratumque evertam Monasterium.* Suscepit ergo eum Abbas, & religiosum ei tradidit habitum. Cæpit itaque in spiritali militia veteranus Tyro pugnare, & abstinentia, obedientia, humilitate cunctos antecellere, formâ virtutis & sanctitatis exemplum aliis exilens. Die autem quadam sedebat in cella, & facta est vox Angelicâ eum: *David, David, remisisti tibi Deus peccata tua. & eris ex nunc signa faciens.* Respondit ille: *Crederetis non possim, quod tanta peccata plura quam arena maris, tam brevi tempore remisit Deus.* Dui Angelus: *Si Sacerdoti Zacharia non credenti, cum Filium promissum linguam vixisset faciem & tibi. Ergo eris amodo non loquens.* Ille vero humi prostratus, dixit: *Cum essem in saculo nefaria scelera faciens, & humanum sanguinem fundens, loquebar. Modò cum servire volo Deo, & laudes illi offerre, tu linguam meam ligas?* Respondit Angelus: *Quem Fallendum tibi e'it loqueri; aias vero penitus tacetis.* Plurima ergo Deus per illum miracula operatus est, recitabat Psalmos, nec aliud verbum ullum profertre poterat. Sic voluit Deus eius diffidentiam plerere, sicut & Zacharie, ut dixit Angelus.

Nota. 4.

Quarò observandum quòd hic Zacharias Sacerdos & Propheta occisus fuerit & Martyrio affectus, quia scilicet Judæis cum zelo prædicavit adventum CHRISTI sive Messie, & maxime in hoc suo Cantico, dum dicit: *Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis. Præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus.* Et hunc esse Zachariam de quo agit Dominus multi ex Sanctis Patribus docuerunt, quamvis non unam causam referant necis ejus: Nam S. Cyrillus Alexandrinus adversus Antropomorphitas, & Origenes in Math. trac. 26. Gregorius quoque Nyssenus de Christi nativitate, ac S. Basilus hom. de humana Christi generatione, Theophilactus, Euthymius, ac serè reliqui Greci, non solum ideo occisum dicunt quòd prædicavit Messie adventum, sed etiam quia B. Virginem, post partum Christi manentem Virginem, non arcuit à templi loco qui Virginibus erat designatus, erat autem locus ille inter templum & altare medius. Sic hæc ratione Zacharias dici potest *Virginitatis*, quia intelligens mysterium par-

Mat. 23.

Sine hic Zacharias ille, qui inter Templum & altare occisus est.

tus Mariæ pro ejus Virginitate Martyr occubuit, eam in templo collocans inter Virgines, simulque Martyr effectus est pro testimonio divine Incarnationis. Unde sic habet S. Cyrillus Alexandrinus. *Quando igitur audierunt Regem totius creationis ad humanam naturam avino consilio procedere, veritè in eius Regis potestatem venient. eum qui hæc de partu testificatus erat, interfecit sacrificans.* Addit S. Petrus, Alexandrinus Episcopus & Martyr in suis regulis Ecclesiasticis Can. 3. quas probavit sexta synodus. Zachariam ideo occisum, quòd Filium suum Joannem, de quo tanta fama fuerat, ab Herode ad necem questum, subtraxisset, Verba ejus sunt: *Herodes & alium prius natum infantem, cum interfecit, quæsit, & non invenisset, Patrem ejus Zachariam interfecit inter templum & altare. Cui conformiter dicit S. Epiphanius I. de vita & interitu Prophetarum: Hunc Zachariam Herodes ille Tyrannus, juxta aram domusque Dei occidit, effususque est sanguis ejus in vestibulo templi. Quare licet S. Hieronymus hæc putet apocrypha, tamen antiquorum Patrum auctoritate patet esse innixa. Unde eadem est sententia Valentini Imperatoris in epist. quam scripsit ad Episcopos Asiae, quæ extat apud Theodoretum hist. l. 4. c. 7.*

Et hæc quoque sententiam de Zacharia nostro occiso propter CHRISTUM inter templum & altare, nonnulli crudelissimi recentioris Interpretes sunt secuti. Inter hos est Cardinalis Baronius in apparatu Annalium, Dronysius Carthusianus, Franciscus Lucas in Math. c. 23. Christophorus à Castro præfatione in Zachariam. Favetque quòd Hyppolitus Martyr. auctor gravissimus, apud Nicephorum h. l. 2. cap. 3. testatur Zachariam Patrem Joannem fuisse Filium Barachie Sacerdotis. Ergo de illo verum est quòd dicit Dominus. *Et veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram à sanguine Abel iusti ad sanguinem usque Zacharie Filii Barachie, quem occidistis inter templum & altare.* Hic enim Zacharias fuit ultimus Prophetarum, nam Joannes ejus Filius magis fuit index præsentis quam Propheta futuri. Christus igitur dum dicit à sanguine Abel usque ad sanguinem Zacharie, primum & ultimum iustorum vult indicare, omnesque simul his duobus extremis includere. Et ita de Zacharia nostro id verum est, quacumque ex causa occisus fuerit, sive propter Filium suum Christi Præcursores subductum à necè sive propter testimonium quòd de adventu Messie publice dedit, & per hoc Canticum publicis tabulis consignavit. Igitur Propheta hic post Isaiam terra lectum, post Hieremiam lapidibus obrutum, post Ezechielem occisum, post Micheam gladio transfossum, post Amos vehtë capiti impacho ad mortem usque vulneratum, etiam hic ultimus Prophetarum occisus est ob veritatem, & ob iusti prænunciationem. Sed vox sanguinis ejus manet, & vox Cantici ipsius in finem usque non deficiet, quam dum quotiè re-

Mat. 23.

novarius, quodammodo & nos ejus sanguine & voce canimur ad fidem, & ad fidei confessionem, expectantes beatam spem, quod ad ventum glorie magni Dei.

Finaliter dico, non mirum Judaeis fuisse exolum Zachariam ob publicatum ab eo Christi adventum, cum & de Simeone illo iusto & timorato (qui Canticum quoque edidit. Christum in templo suscipiens, & gaudium annuncians omnibus qui expectabant redemptionem Israel) idipsum legamus. Nam S. Epiphanius lib. de vita & interitu Prophetarum, S. Simeonem inter Prophetas connumerans, de eo dicit: *Vita sancta est Simeon, iste quidem pluribus annis obstitit, pendit consecutus. Nec tamen à sacerdotibus postremum honorem consecutus, humatus est.* Cur autem id acciderit, nullam affert causam; sed ea putatur, quod palam Christi adventum annuncians, in se Sacerdotum caeterorum invidiam & odium concitavit. Verum pro honore postremo, & pro Epitaphio aeterni honoris, ei sufficit Canticum suum in extremitate vitae editum, & sepulchro ejus jure merito Tituli instar gloriosi appendendum; *Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace.* Sicut & nostro Zachariae quotidie appendere censimus instar Encomii & Epitaphii gloriosi sepe sapientis a nobis relegendi, *Benedictus Dominus Deus Israel.* Cum Barachias lingua Hebraea significet idem quod *Benedictus Dominus*, merito Zachariae huic Filio Barachiae, propter benedictionem Domini enecato, inscribimus, & ejus Monumento subscribimus, *Benedictus Dominus Deus Israel.* Hoc enim est Memoriale ipsius, & Memoriale Domini, sicut istud nomen Zacharias, interpretati sumus, quod & nos cordi nostro pie imprimere debemus, repetentes frequenter cum Isaiâ ob memoriam Incarnationis ejus: *Domina, nomen tuum & Memoriale tuum in desiderio anima. Anima mea desideravit te in nocte (super Canticum Simeonis) sed & mane de precordiis meis vigilabo ad te, memor Cantici Zachariae.* Sed ad singularum verbum explanationem piam progrediamur.

LECTIO II. TRIPARTITA.

Thema. *Benedictus Dominus Deus Israel.*
Luc. 1. 1.

Pars I.
Doms,
quod
Deus ab
omni
creatura
benedicatur.
Ps. 15.

Deum benedicere non aliud est quam de eo dicere bene, sive enim laudare, ejus magnalia annuciare, ei gratias agere. Neque verò eget Deus nostra laude aut benedictione, quia nec nostra laus ei quicquam potest conferre, quandoquidem ipse sibi totum suum bonum sit; ideoque de eo canit Psaltes: *Dei Dominus, Deus meus es tu, quoniam bonum in meorum non egesset.* Sicut verò sibi ipse bonum suum est, & omnia sibi est, nec quicquam à creatura sua mutuat: ita sibi ipse laus est, nec eget

nostro praeconio vel laude. Hoc agnoscebat Sanctus Augustinus Soliloq. cap. 10. Deum sic alloquens: *Sicut fecisti me sine me, ut complacere ante te ita laus tibi est sine me, si ut complacere ante te. Ante te Dominus laus tua tu ipse es. Laus tua incomprehensibilis est. Corda non comprehenditur, ore non mensuratur, aures non percipitur: quia ista transiunt. Et laus tua, Domine, manet in aeternum. Hic te laudat, qui te ipsum laudem tuam credit. Hic te laudat, qui se ipsum nescit in laudem tuam non posse perferre. Non nos te laudamus, sed tu te, & per te. Et in te, & nobis etiam est laus in te. Laus aeterna tu es, à quo omnia laus, sine quo nulla est laus. Nec valeo laudare te sine te. Ulterius eodem cap. progrediens & declarans quomodo Deus laude nostra, aut benedictione, sive praeconio non eget, sic subiungit: *Nam quid tenebra laudabunt lucem, aut mors vitam, aut vanitas veritatem: Tu lex, ego tenebra; tu Vita, ego mors; tu Veritas, ego homo similis factus vanitati. Numquid factor laudabit odorem, aut laudabit se homo putredo, & Filia hominis vermem? Tandem concludit, agnoscentes insufficientiam tam hominis, quam Angeli, atque omnium creaturarum simul conjunctarum, ad Dei laudem, & sic ait: *Laudet te, Domine Deus meus, incomprehensibilis potentia tua, incircumscriptibilibus sapientia tua, ineffabili bonitas tua. Laudet te supereminens elementa tua, super abundantans misericordia tua, sempiterna quoque virtus & divinitas tua. Laudes te omnipotentissima fortitudo tua, summa quoque benignitas & charitas tua, per quam creasti nos Domine Deus, vita anima mea.* Haec S. Augustinus.**

Licet vero insufficientis sit, tam Angelus, quam Deus homo, atque cuncta simul creatura, ut ad Dei laudem perfectam & condignam attingat: vult tamen omni benedici, laudari, glorificari ab omni creatura creatura juxta modulum suum. Hinc ab initio laudant cum benedici, & benediciunt: *Astra matutina, & subitant in con. Job. 38. Spectu ejus Fili Dei.* Hi sunt Angeli in luce creati primo die saeculi & Primogeniti Filii ejus, qui sicut nec luce unquam caritunt, sic nec à laude unquam cessabunt. Sic & caelum cum suis astris sua revolutione continuâ incessanter benedicit Deum, & enarrat gloriam ejus. Sol à quinque millibus annorum ei obedit ut servus obsequentissimus, face sua inextinguibili diem ex ejus praeccepto illuminans, ut & Luna noctem, quasi Ancilla fidelis, sicque noctes & dies quasi in choro sibi mutuo succedentes, ejus laudes annunciant, ejus magnalia praedicant. Similiter & Terra eum benedicit & laudat, producens juxta ejus ordinationem plantas, frondes, flores, fructus, arboresque omnigenas. Sic & aer ejus annunciat gloriam per sua niteora, per puvem, grandinem, ventum, aestum, glacie m, ac per passeris juavifono cantu Creatoris sui laudes decantantes. Ulterius ignis cū suis flammis, & fulguribus, & coruscationibus, ejus potentiam notam facit & praedicat. Denique Mare dum juxta